

Fokwaarden als tool voor fokkerijkeuzes

Ieder jaar worden de fokwaarden van de KWPN-hengsten geactualiseerd en ook de in 2016 verzamelde informatie is weer gebundeld in de nieuwe fokwaarden. De overzichten van de belangrijkste fokwaarden van de dressuur-, spring-, tuigpaard- en Gelderse hengsten vindt u in deze editie van IDS, de uitgebreide fokwaarden per kenmerk verschijnen zowel op de KWPN-website als per hengst in de KWPN Hengstendatabase. Met het dekseizoen op komst is het bestuderen van de fokwaarden interessant en zeer bruikbaar bij het bepalen van uw hengstenkeuzes en fokkerijbeslissingen.

TEKST: PETER VAN DER WAAIJ • BEELD: DIRK CAREMANS E.A.

In de online database vindt u de meest actuele fokwaardeninformatie. Alle gegevens van de hengsten zijn nu volledig online terug te vinden. Wilt u toch graag een papieren overzicht? Op onze website kunt u een printbare versie van het bewaarboek vinden: www.kwpm.nl/fokwaarden. Bent u niet in de gelegenheid om zelf te printen, dan is het ook mogelijk om een geprinte versie op te vragen bij het KWPN via info@kwpm.nl of 0341-255555. Binnenkort gaat de vernieuwde KWPN-website live, waarbij onder andere de online databases en andere functionaliteiten voor leden geïntegreerd en makkelijker bereikbaar zijn. Waar u voorheen nog apart moest inloggen voor bijvoorbeeld MIJN KWPN en de databases, volstaat straks eenmaal aanmelden om toegang te krijgen.

Rankings

De rankings van zowel de rijpaard- als de tuigpaardhengsten vindt u in deze editie van IDS. In drie tinten oranje worden fokkerijkenmerken van de hengsten geaccentueerd (zie tabel p.31). De donkerste kleur oranje duidt op zeer hoog ten opzichte van de populatie, terwijl de middelste tint hoog aanduidt en de lichtste tint gemiddeld tot hoog aanduidt. Bij het verwantschapspercentage met de populatie – in het geval van de Gelderse, dressuur- en tuigpaardhengsten – duidt de donkerste kleur oranje op een zeer laag verwantschap, de middelste op een laag verwantschap en de lichtste op een laag tot gemiddeld verwantschap. Deze fokwaarden kunnen ingezet worden bij inteeltmanagement binnen de KWPN-fokkerij.

De preferente Jazz drukt nog altijd zijn stempel op de dressuurpaardenfokkerij en staat bovenaan de ranking voor hengsten met een betrouwbaarheid van 90% of hoger.

Bij het formuleren van de fokwaarden worden naast de eigen prestaties van de hengsten vooral de prestaties van de nakomelingen meegewogen. In de groep van hengsten met 10 of meer nakomelingen in de sport en met een betrouwbaarheid boven de 90% worden de fokwaarden vooral gebaseerd op de prestaties van de nakomelingen, terwijl bij bijvoorbeeld de hengsten met een verwachtingswaarde de afstamming en eigen prestatie nog de basis vormen voor de berekening.

Belang van fokwaarden

De foktechnische informatie die uit de KWPN-fokwaarden kunnen worden opgemaakt, zijn van onmiskenbaar belang bij het bepalen van uw

fokkerijkeuzes. Welke hengsten springen boven het maaiveld uit? Welke jonge hengsten zitten eraan te komen in de fokkerij? Welke kenmerken vererft een bepaalde hengst die mijn merrie kan verbeteren of versterken? Dergelijke informatie is zeer overzichtelijk terug te vinden in de fokwaarden. Bij de eigen prestaties van hengsten – en paarden in het algemeen – spelen milieufactoren een aanzienlijke rol. Het begint al bij de fokker, vervolgens bij een eventuele volgende eigenaar en uiteindelijk bij de ruiter(s). Ieder paard, en dus ook iedere hengst, krijgt een verschillende kans om zich te ontwikkelen tot sportpaard. Maar voor de fokkerij is het juist de natuurlijke aanleg die telt. En daar wordt bij de berekening van de fokwaarden vooral aandacht aanbesteed. Dat een bepaalde hengst zich net niet of juist wel weet door te ontwikkelen tot het allerhoogste niveau, kan aan milieufactoren onderhevig zijn. Maar zijn verervingskracht blijft gelijk en kan grotendeels worden opgemaakt uit de KWPN-fokwaarden. Een onmisbare tool dus voor de fokkerij.

Informatie verzamelen

De keuringsresultaten en IBOP- en EPTM-resultaten vormen een belangrijk deel van de informatie voor de fokwaarden, maar juist ook uit de sportresultaten wordt de nodige informatie geput. Niet alleen de Grand Prix-dressuur of de 1,60m-springwedstrijden tellen hierin mee, maar ook overige resultaten worden steeds meer meegenomen in de berekening van de fokwaarden per hengst. Hierdoor kunnen de fokwaarden van de hengsten op een bredere groep nakomelingen worden gebaseerd en stijgt de betrouwbaarheid. De OC-fokwaarde wordt sinds 2016 gebaseerd op DNA-informatie, oftewel het genotype. Vanuit het DNA van ieder KWPN-paard dat voldoende verwant is aan de referentiepopulatie kunnen de fokwaarden voor de vererving van OC-gezondheid berekend worden. Zo ook voor de goedgekeurde hengsten. Dit betekent in praktijk dat alle eerder gepubliceerde fokwaarden voor OC-gezondheid zijn omgerekend naar genoomfokwaarden. Aan genoomselectie is in 2016 in verschillende edities van de IDS uitgebreid aandacht besteed. U vindt de artikelen terug op www.kwpn.nl/genoomselectie.

Dezelfde koplopers

De koplopers van 2015 zijn dat veelal wederom in 2016 gebleken. De preferente Jazz blijft fier bovenaan de fokwaarden voor de dressuurheng-

sten in de groep met een betrouwbaarheid van 90% of hoger. Zijn fokwaarde dressuur is met één puntje gezakt naar 191, maar dit komt niet door fokkerijkwaliteit, maar door leeftijd. Zoals voor alle oudere hengsten geldt, worden ze op den duur steeds minder 'belangrijk' voor de hedendaagse sportpaardenfokkerij; de jongere hengsten nemen langzaam maar zeker het stokje over. Net als vorig jaar neemt Jazz-zoon Olivi de tweede plaats in, gevolgd door de Gribaldi-zoon Painted Black. Beide hengsten dragen het prestigieuze keurpredicaat. De vorig jaar keur verklaarden hengsten Vivaldi en Johnson stijgen dit jaar flink qua fokwaarde. Met een stijging van maar liefst 13 punten komt Vivaldi op de vierde plaats in de ranking, terwijl de olympische hengst Johnson dit jaar op plaats zeven te vinden is. Zowel bij Vivaldi als bij Johnson is het aantal nakomelingen in de sport flink gestegen, wat uiteraard grotendeels te danken is aan de leeftijd van hun nakomelingen. Op keuringen en aanlegtesten stijgt het aantal nakomelingen van Vivaldi en Johnson in een minder opvallende mate, omdat hun oudste nakomelingen de gemiddelde leeftijd om aan keuringen en testen deel te nemen inmiddels

Heartbreaker domineert bij de springhengsten wederom de fokwaarden: zelf staat hij bovenaan bij een betrouwbaarheid van 90% of hoger, gevolgd door zijn zoon Padinus. Harley VDL staat aan kop in groep twee.

ruimschoots gepasseerd zijn.

In de groep met tien of meer nakomelingen in de sport met een betrouwbaarheid tussen de 80% en de 89% staat de keurhengst Sir Sinclair wederom fier bovenaan. Zijn fokwaarde is gestegen, maar Sir Sinclair is niet alleen interessant vanwege zijn bovengemiddelde verervingskracht. Ook zijn verwantschapspercentage van slechts 1,7% met de dressuurpopulatie maakt Sir Sinclair een interessante hengst met oog op de bloedspreiding en het beperken van inteelt. De fokwaarde van nummer twee uit deze groep, Tolando, stijgt aanzienlijk, terwijl Wynton en Voice op min of meer gelijke hoogte blijven. Charmeur maakt voor het eerst zijn intrede in de tweede groep qua betrouwbaarheid en staat op plaats zes. Naast Sir Sinclair is Voice met een verwantschapspercentage van 1,4% voor de bloedspreiding ook een interessante hengst.

Overige groepen dressuurhengsten

In de groep dressuurhengsten met een betrouwbaarheid lager dan 80% gaat de Jazz-zoon Vic wederom aan kop. Zijn fokwaarde bleef min of meer gelijk en dat geldt ook voor de nummer twee Son de Niro. De Painted Black-zoon Bon Bravour, die in training staat bij Anky van Grunsven, staat voor het eerst in deze groep. Net als Son de Niro valt Bon Bravour op door zijn lage verwantschap met de dressuurpopulatie en zijn hoge fokwaarde van 159. Ziësto en Winningmood hebben respectievelijk een verwantschapspercentage van slechts 0,6% en 0,5% en staan op plaats vier en vijf in groep drie.

In de groep van hengsten met minder dan tien nakomelingen in de dressuursport gaat Aqiedo aan kop. Deze Grand Prix-hengst van Adelinde Cornelissen steeg dit jaar met maar liefst elf punten in fokwaarde, maar steeg qua betrouwbaarheid maar met één procent. Dit duidt er dus op dat niet zozeer het aantal goed presterende nakomelingen is toegenomen, maar dat de reeds presterende nakomelingen vooral nog beter hebben gepresteerd. De olympische hengst Arlando staat op de tweede plaats in deze groep, gevolgd door Astrix, die allebei iets zakten qua fokwaarden.

In de laatste groep hengsten is er nog geen fokwaarde berekend, maar een verwachtingswaarde. Van de vorig jaar goedgekeurde dressuurhengsten staat de inmiddels zevenjarige Four Legends KS op een verwachtingswaarde van maar liefst 160, gebaseerd op afstam-

Legenda fokwaarden

	Dressuur, springen en aangespannen sport	Overige kenmerken
Zeer hoog	> 160	> 112
Hoog	141-160	109-112
Gemiddeld tot hoog	121 - 140	105-108

Legenda verwantschapspercentage

	Verwantschaps% Gelders paard	Verwantschaps% tuigpaard	Verwantschaps% dressuurpaard
Zeer laag	<2,0	<7,0	<0,8
Laag	2,0-3,5	7,0-9,0	0,8-1,5
Laag tot gemiddeld	3,6-5,0	9,1-11	1,6-2,2

ming en de eigen prestatie. Bij de I-jaargang heeft de Don Schufro-zoon Impression een verwachtingswaarde van maar liefst 171, terwijl Dark Pleasure-zoon It's a Pleasure ook op maar liefst 166 uitkomt.

Dit jaar zijn de erkende hengsten opnieuw opgenomen in een alfabetische lijst. Bij deze hengsten is niet alleen de fokwaarde interessant om te bestuderen, maar ook het verwantschap ten opzichte van de dressuurpopulatie. Zo vallen de stempelhengsten De Niro en Don Schufro op door hun hoge fokwaarde, maar ook hun relatief lage verwantschap van respectievelijk 1,8% en 1,1%. Ook de beroemde Grand Prix-hengst Damon Hill valt op door zijn hoge fokwaarde en verwantschap van slechts 1,1%.

Top drie intact

Ook bij de springhengsten is de top drie van de eerste groep hengsten met een betrouwbaarheid van 90% of hoger intact gebleven. Heartbreaker staat opnieuw fier bovenaan, gevolgd door zijn zoon Padinus. Berlin staat wederom derde, maar

is qua fokwaarde wel de grootste stijger van de drie. Afgelopen jaar zijn er een aanzienlijk aantal nakomelingen van Berlin doorgebroken in de sport, terwijl het aantal nakomelingen op keuringen en in aanlegtesten geleidelijk aan is gestegen. Extreem grote stijgers blijven uit in de eerste groep van de springhengsten, alhoewel de Grand Prix-springhengst Vingino er wel maar liefst zeven punten op vooruit is gegaan. Dit is vooral te danken aan een stijging van het aantal nakomelingen in de sport en de goede prestaties van deze nakomelingen.

Ook in de tweede groep van de springhengsten met een betrouwbaarheid tussen de 80% en 89% zien we weinig verandering. Harley VDL is qua fokwaarde gelijk gebleven en staat met 165 nog steeds bovenaan. Untouchable staat onveranderd op plaats twee, gevolgd door Arezzo VDL. Terwijl Baltic VDL nog altijd vierde staat, is Vigarò dit jaar Zavall VDL voorbijgegaan in de ranking. Met een stijging van maar liefst zes punten staat Vigarò nu op een vijfde plaats. Verdere grote

Voor de herkenbaarheid is bij de statistieken gewerkt met drie tinten oranje die de fokkerijkenmerken van de hengsten accentueren.

De vorig jaar keur verklaarde Vivaldi is flink gestegen in de ranking voor hengsten met een betrouwbaarheid van 90% of hoger.

De hackneyhengst Plain's Liberator combineert een hoge fokwaarde met een laag verwantschapspercentage.

JACOB MELISSEN

stijgers zijn er ook in groep twee niet. Bij de hengsten met een betrouwbaarheid lager dan 80% staat Bernini bovenaan. Zowel Bernini als zijn leeftijdsgenoot Bacardi VDL zijn voor het eerst opgenomen in deze derde groep en nemen plaats één en twee in, terwijl Alicante HBC derde staat.

Sterke E-jaargang

In de groep hengsten met minder dan tien nakomelingen in de sport maakt een aantal hengsten uit de E-jaargang voor het eerst hun opwachting. Deze op alfabetische volgorde gepubliceerde lijst bevat een aantal interessante fokhengsten voor de toekomst. Hengsten als Etoulon VDL, Elton John, Everglade VDL en Extase komen qua fokwaarde uit boven de 150, terwijl El Salvador en Elvaro zelfs boven de 160 uitkomen.

Zestien nieuw goedgekeurde hengsten staan in de alfabetische lijst van hengsten met een verwachtingswaarde gebaseerd op basis van afstamming en eigen prestatie. Een groot aantal van de nieuw goedgekeurde hengsten komt ruimschoots boven de 150 uit, zoals Hotspot, I Am Codex, Ibolensky, Il Est Balou, Inaico VDL, Innocent, Insider VDL, Inspiration VDL, Invictus, Irvington VDL en It's Possible SRK. Dit geeft aan dat deze aan de hengstenstapel toegevoegde jonge hengsten qua geteste aanleg en afstamming zeer interessant kunnen zijn voor de springpaardenfokkerij.

Ook de lijst van erkende springhengsten is dit

jaar wederom alfabetisch opgemaakt. In 2016 werden zes bijzonder interessante hengsten erkend door het KWPN. Qua fokwaarde steekt de Cornet Obolensky-zoon Comme Il Faut ruimschoots boven het maaiveld uit. Het toppaard van Marcus Ehning is gefokt uit de legendarische merrie Ratina Z en heeft dit jaar een fokwaarde van maar liefst 174. Ook de nieuw erkende hengsten Romanov en Vagabond de la Pomme hebben een bijzonder hoge fok/verwachtingswaarde. Van deze hengsten zal de komende jaren de betrouwbaarheid nog verder kunnen gaan stijgen wanneer de hoeveelheid nakomelingen binnen de KWPN-populatie zal groeien.

Gelderse hengsten

Hoewel bij de springhengsten het verwantschapspercentage met de populatie geen rol speelt, is dit percentage bij de Gelderse hengsten wel van wezenlijk belang. De Gelderse populatie is klein en daardoor kwetsbaar, dus bloedspreiding is belangrijk om in de gaten te houden. Desalniettemin staat de Gelderse populatie er voorlopig nog goed voor, maar inteeltmanagement moet zeker in het achterhoofd worden gehouden. De veelbelovende jonge hengst Henkie is als vanzelfsprekend zeer populair. Niet onbegrijpelijk, want zowel zijn fokwaarde dressuur als springen komen boven de 100 uit en daarmee is hij een interessante hengst voor de Gelderse fokkerij. Daarnaast heeft Henkie een dressuurfokwaarde van maar liefst 151 en daarmee staat hij het hoogst genoteerd. Met

zijn verwantschapspercentage van 6,9% moet uiteraard wel rekening gehouden worden. Dit percentage heeft hij vooral te danken aan zijn populaire en veel gebruikte vader Alexandro P, die een verwantschapspercentage van 9,5 voert. Voor wat betreft fokwaarde dressuur staan de Grand Prix-hengsten Upperville en Zethar goed te boek, terwijl ook de keurhengst Parcival nog bij de top hoort. Na Henkie zijn Alexandro P en WV Saron de enige hengsten die zowel qua dressuur als springen boven de 100 uitkomen.

Tuigpaardhengsten

De tuigpaardhengsten worden in drie groepen ingedeeld: de groep met een betrouwbaarheid van 80% of hoger, met een betrouwbaarheid lager dan 80% met nakomelingen in de sport en een groep zonder nakomelingen in de sport, oftewel verwachtingswaarden op basis van afstamming en eigen prestatie. Een duidelijk aandachtspunt in de tuigpaardfokkerij is de bloedspreiding, dus het verwantschapspercentage speelt ook een belangrijke rol. De preferente stempelhengsten Patijn en Manno staan bovenaan de fokwaarden voor tuigpaardhengsten met een betrouwbaarheid van 80% of hoger, maar voeren allebei ook een hoog verwantschapspercentage. De genen van Patijn en Manno domineren ook in de overige groepen,

waarin Patijn-zoon Atleet bovenaan staat in groep twee, gevolgd door Manno-kleinzoon Cizandro. In groep drie staat Atleet-zoon Eebert ruimschoots bovenaan. Eebert komt dan weer uit een moeder van Manno. Fantijn (Patijn x Manno) staat tweede.

Relatief lage verwantschap

De bloedspreiding lijkt bij de tuigpaardhengsten voornamelijk van de hackneyhengsten te moeten komen. Zo heeft Plain's Liberator, die in groep twee is opgenomen met een betrouwbaarheid lager dan 80%, een verwantschapspercentage van slechts 3,7%. Daarnaast heeft hij een opvallend hoge fokwaarde van 164, waarmee hij zich kan meten met andere hooggeplaatste hengsten als Colonist en Delviro HBC, die allebei een verwantschapspercentage van boven de 13% voeren.

Bij de tuigpaardhengsten zonder nakomelingen in de sport is een laag verwantschapspercentage in combinatie met een hoge verwachtingswaarde moeilijker te vinden. De Plain's Liberator-zoon Dylano combineert wel een verwantschapspercentage van 9,1% met een verwachtingswaarde van 156. In de vorig jaar verschenen IDS editie nummer 13 is een uitgebreid artikel besteed aan inteelttoename en inteeltmanagement. ●

De veelbelovende jonge Gelderse hengst Henkie is met een dressuurfokwaarde van maar liefst 151 en een springfokwaarde van 102 een interessante hengst voor de Gelderse fokkerij.

JACOB MEUSSEN